

Bohoslužby v Zábřeze 21.května 2017

J 14,15-21

Milé sestry, milí bratři, co člověka váže k Bohu? Proč v něj věří, proč se jím zabývá? Jakým způsobem se projevuje Bůh v lidském životě? Otázky jsou to možná zvláštní, ale jejich odpovědi mají veliký vliv na běh našeho života. O Bohu může mít člověk různé představy a podle nich potom hledá k němu svůj vztah, vnímá jeho roli ve svém životě.

Když jsem chodil do školy, učili nás, že Boha si vymysleli lidé, protože si neuměli vysvětlit jevy kolem sebe. A tak se myšlenka boha stala dobrým nástrojem pro útlak člověka, pro vytvoření elitní vrstvy společnosti, která ovládá tu nižší. Z toho důvodu osvícenci, přesněji řečeno tehdejší vládci nad lidskou svobodou, viděli v poznání světa možnost odmítnutí Boha. Je to jasné, pokud je to princip, který má osvětlit temné kouty fungování světa, pak je zřejmé, že ve chvíli, kdy ty kouty osvětlíme sami, Boha nepotřebujeme. Pohledem do mytologií starých národů si člověk uvědomí, že tento názor měl docela reálný základ. To znamená, že je to skutečně jedna z možností, jak boží existenci vnímat. Je to jakási pomůcka, berlička. Poznáním pravdy o světě se této pomůcky můžeme zbavit, může dojít k osvobození. Zde ale nastává jedno úskalí. Bůh nebyl jen hybatel přírodních sil, ale také ručitel etických pravidel, jistých zákonů lidského jednání. Co s nimi? I zde může být situace poznání svým způsobem osvobozující. Když není třeba respektovat pravidla kvůli nějaké síle, která může trestat, je možné tvořit vlastní pravidla, která budou příjemnější, budou víc vyhovovat, víc odpovídat vlastním touhám. Roli boží bere na sebe člověk a vytváří náboženství podle svého uvážení. Tak by se dalo charakterizovat osvobození světa od nutnosti Boží existence, když člověk sám poznává pravdu.

Ježíšova slova ale ukazují k něčemu trochu jinému. Už ten začátek – kdo mne miluje, ten zachovává má přikázání. Zde nezaznívá nic o povinnosti, strachu, neznalosti, ale čteme o lásce. Boha je možné milovat. Ne ho brát jako nutnost, ale jako někoho, koho je možné mít rád. To předpokládá poněkud jiný obraz boží než ten, který Boha pasoval do role hlídače nad během světa. Předpokládá to Boha, který se nějak projevuje ve vztahu k člověku, jedná jako bytost, osoba, nikoliv jako anonymní síla. To je tedy první věc, která se odvíjí jinak než by se dalo čekat. Bůh je konkrétní osoba, se kterou je možné komunikovat, je možné navázat určitý

vztah, je možné si tuto osobu zamilovat. Láska většinou vylučuje strach a tak se dá připojit, že je to stav, kdy člověk z Boha nemá strach. To je vlastně dílo, které se nám ukazuje v Ježíši Kristu. V něm Bůh přichází jako ten, který snímá pouta strachu a dává tak šanci k tomu, aby Bůh byl člověkem milován, nejen ze strachu ctěn. Tato láska pak dává základ k tomu, jak se dívat na přikázání. Ono přeci jen je něco jiného, když k autoritě nad sebou má člověk vztah spíše rezervovaný nebo spíše důvěrný. Láska ke Kristu budí v člověku důvěru a vede pak také k tomu, že v přikázáních nachází pomoc, která má jeho život chránit, a nikoliv nesmysly, vůči kterým se musí vymezit, které musí sám nějak opravovat. Proto je zřejmé spojení lásky a zachování přikázání, která Ježíš vyhlašuje. Ono totiž toto spojení pak vede k docela překvapivé věci. Pokud člověk zachová přikázání Ježíšova, dostane Ducha pravdy. Již jsem se zmínil, poznání pravdy člověk bral spíše jako krok k osvobození se od nutnosti poslouchat Boha. Ježíš ale ukazuje, že ten Duch, který vede k pravdě, přichází až v souvislosti s poslušností Bohu, je spojen s přítomností Ježíše v lidském životě. Pravdu člověk nepozná, když měřítkem jejího poznání učiní sám sebe, ale pozná ji, když se sám dokáže podřídí autoritě nad sebou. V tom je ta změna Ježíšova přístupu k Bohu. Není cestou se od něj osvobodit, ale naopak, je cestou mu naslouchat, věřit jeho slovům. Ježíš dokonce pokračuje ještě dál v tom, že tohoto Ducha svět ani nemůže přijmout. To ale znamená, že je pro něj nemožné poznat skutečnou pravdu. A to je dost závažné zjištění.

Člověk si navykl, že pravda je něco základního, od čeho musí vycházet lidský život. Její hledání je přitom někdy viděno jako nádherné poslání. Hledat pravdu je tak ušlechtilé. Jak se dá ale najít, když člověk nepozná onoho Ducha pravdy? Jak vlastně pravdu člověk pozná? Co je jejím měřítkem, co základním znakem? Můžeme si ho sami určit? To asi ne. Jinak bychom se nedohledali pravdy, ale jen potvrzení vlastního pohledu. Pravda je něco, co člověka přesahuje, proto se k ní může blížit, může ji poznávat, ale nemůže ji určovat. A klíčem poznání je Duch Ježíšův. Máme-li být pravdiví, musíme se zabývat Ježíšem, musíme se nejprve naučit věřit Bohu. Teprve potom poznáme, jak je to se skutečností tohoto světa.

Svět nemůže přijmout Ducha pravdy, protože ho neviděl a nezná. Do jisté míry to zavání jakýmsi povýšením se nad ostatní, ale skutečnost je mnohem prostší. Ozývá se zde to, co řekl Ježíš o pár veršů dřív, tedy, že on je ta pravda. Poznání Ježíše, setkání se s ním, je tedy klíčem k tomu, aby člověk mohl nejen hledat, ale hlavně nacházet pravdu. I když to jistě může zkusit i jinak, jen tudy se dá opravdu najít. Ježíš totiž ukazuje pravdivou tvář svého Otce, tedy Boha. Vede nás k poznání hříchu a přijetí milosti. Pro veliké hledače pravdy jsou to možná jen drobnosti, ale právě z nich vyrůstá poznání Božího jednání, které ukazuje Boha jako osobu toužící po našem společenství.

Ježíš tato slova říká učedníkům ve chvíli loučení při poslední večeři. Jsou tedy posilou i radou do dalšího fungování učedníků. Je z nich patrné určité napětí, ke kterému dojde mezi nimi a světem. Pro svět Ježíš jakoby skončil. Už mne neuvidí, avšak učedníci ano. Kříž a prázdný hrob

se stanou předělem ve vnímání Ježíše světem. Ukřižovaný a oslavený Pán, to už je něco, co svět moc nebere, co není schopen vnímat. Ježíš před pašijními událostmi je celkem v pohodě, ale ten povelikonoční už ne. V čem je tak veliký rozdíl? V pojetí Boha, jeho pravdy, a také jeho jednání. Jaký byl v očích lidí Bůh, kterého viděli v Ježíši dříve? Byl to ten, co uzdravoval, pomáhal s kdekakým problémem. Byl to ten, ze kterého člověk něco měl. Povelikonoční Ježíš je Pánem, který také něco žádá. A o to právě jde. Často je Bůh viděn jako ten, který pomáhá, od kterého můžeme přijímat. Prostě člověku k něčemu slouží. A to se bere docela snadno. Jenže Bůh má na člověka také nároky. Láska jde ruku v ruce s poslušností, respektem. A to je něco, co ztrácí pro svět na popularitě a takový Bůh je zkrátka mimo sféru zájmu.

Žijeme ve světě, který nás staví do různých situací a vede nás k tomu, abychom jednali. Stojíme ve světě, kterému máme být svědky, máme přijít se svým Bohem. A ono to poněkud láká nabídnout Boha, který bude shledán zajímavým a přijatelným. Který tak nějak vyhoví požadavkům doby. Jenže je otázka, jestli tím spíš nehájíme sami sebe, nesnažíme se sami obstát. Doba je náročná a to s sebou nese pokušení myslet na sebe, na zajištění své existence. Ono není vždy bezpečné nějak vyčuhovat, být jiný než ostatní. Je lepší mluvit o svobodě, která dovoluje překročit hranice, než o svobodě, která tyto hranice dobrovolně respektuje a snaží se hledat jejich smysl. Když věříme, že Bůh nám dal jistá omezení ve vztazích, v jednání vůči druhým lidem, omezení v nakládání s naším světem, tak také přijímáme to, že tato omezení mají svůj účel. Nejsou dána jen tak pro nic za nic. I když se nám zdají zbytečná nebo překonaná. Neměli bychom zapomínat, že měřítkem pravdy není náš pocit, ale Bůh. A také bychom měli mít na paměti, že mu máme důvěřovat. Udělal vše proto, abychom mu důvěřovali. Proto v tom, co nám dává jako svůj příkaz, nemůžeme hledat omezení, ale naopak pozvání ke svobodě.

Znovu se tak můžeme vrátit k otázce z počátku o tom, jak vnímáme Boží jednání ve svém životě, jakým způsobem se Bůh projevuje, proč se k němu vlastně obracíme. A smíme dojít k odpovědi, která je potěšující a posilující pro naše životy. Nejsme vázáni k Bohu strachem o svou existenci, nejsme jeho otroky z nevědomosti. Bůh, kterého vyznáváme, je Bohem, který si nás získal svou láskou, sami jsme se mu odevzdali. Proto také poznáváme, že není těžké respektovat jeho slovo, není těžké ctít jeho přikázání. Vždyť jsou to pro nás dobré rady, slova, kterým smíme důvěřovat, protože je vyslovil pro naši záchranu, dal je jako mantinely naší cesty k životu. Právě důvěra je to, co nás pojí, co nás k Bohu váže. Vztah k němu není rezignace před neosobní silou ovlivňující dění ve světě, ale je to vztah k někomu, kdo je velmi osobní, kdo přichází mezi nás a je s námi. I když jej nevidíme a nemůžeme se ho fyzicky dotknout, působí jeho svatý Duch. Skrze něj nás naplňuje nejen pokojem, ale i poznáním pravdy, která osvobozuje náš život od mnoha falešných představ Boha a jeho díla ve světě. Osvobozuje nás k odvaze, se kterou můžeme před tímto světem vyznávat, že Ježíš Kristus je náš Spasitel a jediná cesta života.

Pane Ježíši, zaslibuješ nám svého svatého Ducha, zaslibuješ svou přítomnost. Prosíme o to, aby nás tato přítomnost posilovala v našem následování, v odvaze žít z tvého slova a podle tvých přikázání.

Amen.

p { margin-bottom: 0.25cm; line-height: 120%; }